

ОТ ГРЪМ КЪМ БЛЯСЪК

Върху неравен и трънлив път е засята нивата на българската афористична мисъл. И поради това реколтата не е обилна. Българинът е добър в разказа, а разказът е близък до устното слово. Отдавна е забелязано обаче, в това число и в нашите класици, че българинът е устен човек. Затова всяко ново име тук е добре дошло. Най-вече, когато това име не е и съвсем ново, а име с достатъчно продължителен летопис на търсения и постижения в литературата. Защото зад автора на книгата, стои цял списък от заглавия на повечето жанрове в т.н. МАЛКА ПРОЗА: Кратки сатирични разкази, птичеобразни повествователни откъслечи, дори фрагменти с протороманен характер и бодливи епиграми.

Този автор е Дилян Бенев. И книгата му е сборник от афоризми и сентенци в енциклопедичен обсег и далновиден хоризонт. Тя събира отломки от моментни състояния на различни пластове в нашето съвременно общество, от нагледи на различните му етичните му порядки и втурвания в екзистенциалното всекидневие на днешния човек.

За всичко това авторът е налучкал афористични определения и ние сме затруднени в подбора на съответни образци, защото, както е при престижните работни места, кандидатите много, а местата малко. Но един опит няма да попречи на изложението.

Историята е пълна с излишък от ненаказано зло.

Колкото е по-низш един човек, толкова по-емоционално изразява първичните си нужди.

Респектира с плодвитостта си за сметка на мисълта.

От затвора можеш да избяга, но от затвора на живота – никога.

Дилян Бенев се е натъкнал на щастливо попадение в заглавието на книгата си.

Първо, то е оригинално, ненадейно и ефектно. ГРЪМОБЛЯСЪЦИ! То натиска спусъка на превантивния читателски размисъл, разполагайки възможните разсъждения по оста на класическата причинно-следствена връзка. В духа на вече утвърдените поговорки за „голям гръм“ – „малък дъжд“, „след дъжд дъждобран“, „след дъжд качулка“ и пр.

Второ, насочва целево и смислово: хем „гръмоподобни“ открития за човешката душа и поведение, хем „блясъци“ в тяхното орефлектиране. Например сентенция в традицията на френските моралисти от 17 и 18 век. – където има по равно от ГЪРМА и

БЛЯСЪКА: *„Ако човек в действията си е по-малко склонен към саможертва в името на хората – то същият много по-малко би станал жертва на самите тях“.*

Заниманията и постиженията на автора в различни сфери на словесното изкуство дават отражение в самата конструкция на малогабаритните му творби. Едни приличат на финал на разказ: *„Постоянно твърди, че има чиста и неопетнена съвест – като рогоносец да я носи.* Или като сатира на сатирата: *„Сатирата е дотам сериозна като изкуство – дори само затуй, че я премълчават“.* А ето и едни подходящ завършек на роман: *„Голямата височина избистря погледа на орела“.* И едно полижанрово описание на днешното състояние на политическите нрави: *„Предателят в него не се предава – като герой от съпротивата“.*

И такова преливане от повествувателен фрагмент в сентенция, от сентенция в пословица – а от там в поанта на афоризъм става важен, отличителен белег на автора, негов „бренд“, ако се осмелим да употребим американското название за „лична мярка“. И сам поражда артистични ефекти.

От тук и повишаване прага на читателското възприятие и впечатлителност: читателят не само прочита, но и запомня текста, допринасяйки за цялостната му интерпретация.

От обилните цитати, с които се надяваме да не сме злоупотребили със слушателското внимание, става ясно, че авторът не гони евтин и празен ефект. Той е привърженик на тихата, скромна и не биеща на очи стилистика с категоричен превес на съдържанието над израза. При това, забележимо е движението към повече простота, лаконизъм и стегнатост на подходящите за такъв развой ГРЪМОБЛЯСЪЦИ. Излизайки от констатации спрямо битовото ни всекидневие, Дилян Бенев се устремява към още неизкатерени философски висоти и екзистенциални прозрения. А там граници няма.

Пределно широк в своята тематика и универсален в интересите си, авторът е създал нещо като кратка енциклопедия на човешките нрави и прояви.

Би било полезно за читателя да се огледа в нейното огледало.

Проф. Лазар Лалев

